

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

КУЛЬТУРА ЯК ФЕНОМЕН ЛЮДСЬКОГО ДУХУ

(БАГАТОГРАННІСТЬ І НАУКОВЕ ОСМИСЛЕННЯ)

Збірник матеріалів

VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів

28 жовтня 2025 року

Львів 2025

«Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)»: збірник матеріалів VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів, м. Львів, 28 жовтня 2025 року. Львів: ЛДУ БЖД, 2025. 382 с.

РЕДКОЛЕГІЯ:

Ярослав ІЛЬЧИШИН, кандидат педагогічних наук

Ігор КОВАЛЬ, кандидат педагогічних наук

Лідія ВЕРБИЦЬКА, кандидат філологічних наук

Ірина БАБІЙ, кандидат педагогічних наук

Христина ВЕРБИЦЬКА, кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент

Тетяна БОТВИН, доктор філософії, доцент

Марія ІВАНЧЕНКО, кандидат філологічних наук, доцент

Марина КУЛЬЧИЦЬКА, кандидат філологічних наук, доцент

Галина ХЛИПАВКА, кандидат педагогічних наук

Тетяна КОНІВЦЬКА, кандидат педагогічних наук, доцент

Тетяна ПУНДИК

Технічне оформлення: **Андрій БАБИЧ**

Збірник укладено за матеріалами VII Міжнародної наукової конференції курсантів, студентів, аспірантів та ад'юнктів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)» 28 жовтня 2025 року.

Матеріали друкуються українською та англійською мовами.

Збірник містить матеріали таких тематичних секцій

- Секція 1. Мова як інструмент гібридної війни.
- Секція 2. Українська культурно-національна складова світової цивілізації. Культура і війна.
- Секція 3. Етичне й естетичне в культурі. Релігія як сфера культури.
- Секція 4. Соціально-психологічні чинники культуротворення. Соціокультурний вимір науки. Інформаційно-комунікаційні технології як новітня форма існування культури.
- Секція 5. Національні мови і культури в їх специфіці та взаємодії. Гендерна чутливість у культурі.

За точність наведених фактів, самостійність наукового аналізу та нормативність стилістики викладу, а також за використання відомостей, що не рекомендовані до відкритої публікації, відповідають автори матеріалів та їхні керівники.

10. Bielousova, N., & Tsios, Z. (2025). Digital art as an instrument of modern propaganda in the mass communication system URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/article/view/142>.

УДК 131.66.316.42

КУЛЬТУРОТВОРЧА РОЛЬ НАУКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО - ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анна ІВАНІВ

Викладач кафедри соціальної роботи, управління і суспільних наук

У добу глобалізації провідними чинниками суспільної динаміки стають знання, інформація та освіта. В умовах економіки знань головним рушієм прогресу виступає людина, адже саме вона є творцем і носієм знань. Важливу роль у цьому процесі відіграє система освіти, яка формує людський капітал і забезпечує розвиток інтелектуального потенціалу суспільства [1]. Водночас наука у сучасному світі постає не лише засобом пізнання й освоєння дійсності, а й потужним чинником культуротворення. Її досягнення формують нові ціннісні орієнтири, змінюють соціальні практики та впливають на колективну ідентичність. Під впливом глобалізаційних процесів наукові ідеї поширюються надзвичайно швидко, інтегруючи різні культурні простори й створюючи спільний інформаційно-комунікаційний простір.

У такому контексті особливого значення набуває соціально – психологічний аспект культуротворчої ролі науки. Адже саме він дозволяє зрозуміти, яким чином наукові досягнення впливають на ціннісні орієнтації особистості, трансформують її світогляд та визначають нові моделі поведінки. Глобалізація не лише відкриває безпрецедентні можливості для обміну знаннями, але й породжує виклики, пов'язані з ризиком уніфікації культур, інформаційним перевантаженням і зростанням соціально – психологічних напружень. Саме тому дослідження науки як фактора культуротворення вимагає врахування як макросоціальних процесів інтеграції, так і мікрорівня – впливу на свідомість на ідентичність окремої людини.

Як підкреслюють Л. Рогозіна та І. Головащенко, наука в сучасному суспільстві набуває статусу соціокультурного феномену, що не лише продукує знання, але й формує систему цінностей, суспільні норми та культурні значення [5]. У цьому ж контексті О. Кубальський наголошує, що конкуренція в науці має розглядатися не лише як двигун прогресу, але й як чинник, який вимагає збереження культурно-гуманістичних цінностей у глобалізованому суспільстві [2]. Проте вплив науки не обмежується лише сферою виробництва знань чи

культурних значень – він поширюється на формування суспільної свідомості, соціальних практик та моделей взаємодії.

У цьому вимірі наука стає важливим інструментом соціалізації, адже через систему освіти, наукову комунікацію та інноваційні практики вона інтегрує індивідів у ширший культурний і глобальний простір. Це зумовлює появу нових ідентичностей, а також формує здатність суспільств адаптуватись до швидких змін, що породжує як позитивні ефекти – зростання інтелектуального потенціалу, так і певні виклики – інформаційне перевантаження, ціннісні конфлікти чи психологічну фрагментацію. Саме тому соціально – психологічний аспект культуротворчої ролі науки є ключовим для розуміння її місця у сучасному глобалізованому світі. На думку С. Кулікової, сучасна наукова діяльність є одним із ключових чинників розвитку соціокультурної активної особистості, адже саме через неї відбувається інтеграція людини у глобальний культурний простір [3].

У цьому вимірі наука постає як важливий соціальний інститут, що не лише забезпечує розвиток технологій і знань, але й впливає на формування світогляду особистості. Вона задає нові моделі мислення, сприяє формуванню критичного підходу до реальності та стимулює розвиток творчого потенціалу людини. Наукова діяльність, будучи колективною за своєю природою, формує особливий тип соціальної взаємодії, заснований на співпраці, обміні інформацією та взаємній відповідальності. Саме ці риси перетворюють науку на чинник соціальної інтеграції, який об'єднує представників різних культур і поколінь навколо спільних цінностей пізнання, істини та прогресу. Дослідники О. Патлайчук, О. Ступак та О. Гончарова наголошують, що саме наукова й освітня діяльність відіграють ключову роль у формуванні духовно – інтелектуального потенціалу суспільства [4].

Як зазначають О. Патлайчук, О. Ступак та О. Гончарова, сучасна наука дедалі більше виконує функцію не лише пізнання, а й формування культурного простору через систему освіти, що визначає рівень духовного та інтелектуального розвитку суспільства [4]. Подібної думки дотримується С. Кулікова, підкреслюючи, що наукова діяльність є одним із чинників розвитку соціокультурної активності особистості в умовах глобалізації [3].

З соціально-психологічної точки зору, наука виступає механізмом гармонізації взаємодії між індивідом і суспільством. Вона сприяє розвитку когнітивних здібностей, підвищує рівень рефлексії та формує відчуття особистої причетності до загальнолюдського поступу. Одночасно з цим наукова діяльність може бути джерелом психологічних напружень, адже вимагає високого рівня адаптивності, критичного мислення й етичної відповідальності. Таким чином, вплив науки на особистість є амбівалентним: з одного боку, вона стимулює

інтелектуальний і духовний розвиток, а з іншого — ставить людину перед новими викликами глобалізованого інформаційного середовища.

В умовах глобалізації наука дедалі частіше стає каналом міжкультурної комунікації, засобом взаєморозуміння між суспільствами та носієм універсальних гуманістичних ідей. Саме через науковий дискурс відбувається інтеграція національних культур у світовий контекст, при цьому зберігаючи їхню самобутність і унікальні інтелектуальні традиції. Тому культуротворча роль науки полягає не лише у продукуванні нових знань, а й у формуванні цілісного світогляду, який поєднує раціональне, етичне й духовне начала людського існування.

Отже, у сучасних умовах глобалізації наука виступає не лише рушійною силою технічного прогресу, а й важливим чинником культуротворення та формування нової соціальної реальності. Її роль виходить далеко за межі суто пізнавальної функції — вона забезпечує розвиток духовно-інтелектуального потенціалу суспільства, впливає на становлення особистісних і колективних цінностей, формує соціальні норми та моделі поведінки. Через систему освіти, комунікацію й інноваційні практики наука сприяє соціалізації людини, інтегрує її у глобальний культурний простір і стимулює розвиток критичного мислення, креативності та відповідальності.

Соціально-психологічний аспект культуротворчої ролі науки полягає у здатності наукової діяльності гармонізувати взаємодію між індивідом і суспільством, формувати почуття особистої причетності до спільного поступу людства. Водночас глобалізаційні процеси ставлять перед наукою нові виклики — необхідність збереження гуманістичних цінностей, подолання інформаційного перевантаження та уникнення нівелювання культурних відмінностей.

Таким чином, наука у XXI столітті постає не лише як засіб пізнання світу, а як потужний чинник духовного розвитку, культурної інтеграції та гуманізації суспільства. Її культуротворчий потенціал стає ключовим ресурсом у формуванні цілісного, гармонійного й етично зорієнтованого глобального соціуму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Красовська О. Ю.. Роль освіти в сучасних глобальних умовах. *Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму*. 2011. № 1 (4). С. 182 – 188.
2. Кубальський О.. Конкуренція в науці та культурно-гуманістичні цінності. *Філософія освіти*. 2022. № 11 (88). С. 128 – 137.
3. Кулікова С. В. Розвиток соціокультурної діяльності у дослідженнях науковців. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2024. С. 211 – 215.

4. Патлайчук О. В., Ступак О. П., Гончарова О. О. Наука як соціокультурний феномен: практикум з дисципліни «Філософія науки» для аспірантів та здобувачів наукового ступеня PhD (доктор філософії). 2020. С. 192.

5. Рогозіна Л. А., Головащенко І. О.. Наука як соціокультурний феномен. *Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня*. 2017. С. 1 – 3.

004:316.73

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВА ПАРАДІГМА КУЛЬТУРНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ

Оксана СТОЛЯРЕНКО

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов,

Вінницький національний технічний університет

Олена СТОЛЯРЕНКО,

доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки і освітнього менеджменту,

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), починаючи з кінця ХХ століття, спричинив фундаментальні зміни не лише в економічній та соціальній сферах, але й у самому способі існування культури. Культура, що історично базувалася на інститутах (бібліотеки, музеї, театри, видавництва) та лінійних моделях комунікації (від автора до читача/глядача), сьогодні переживає тектонічний зсув. Це зміна не просто інструментів, а глибинної логіки її організації.

Метою цієї статті є обґрунтування того, що ІКТ є рушійною силою формування нової парадигми культурної самоорганізації. Замість централізованого, вертикального контролю, така парадигма характеризується горизонтальною, мережевою, розподіленою та самокерованою структурою. Дослідження зосереджується на виявленні механізмів, за допомогою яких ІКТ забезпечують цю трансформацію.

Традиційна культура була організована за принципом ієрархії: культурні інститути (державні та приватні) виступали гейткіперами, контролюючи доступ до ресурсів, фінансування та аудиторії [3]. Інформаційно-комунікаційні технології, особливо Інтернет та соціальні медіа, зруйнували цю вертикаль.

Нова парадигма ґрунтується на мережевій архітектурі. Мережа – це не лише інфраструктура, а й ціла філософія, яка передбачає поліцентричність, що виявляється у відсутності єдиного центру впливу чи прийняття рішень. Окрім того, мережева логіка вирізняється гнучкістю і динамічністю, що забезпечує легкість утворення та розпаду тимчасових спільнот, як-от різноманітні фан-спільноти чи колаборативні проєкти. Третьою

Діана ГУДЗИК

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ІДЕНТИЧНОСТІ 242

Олексій ДЕЙКУН, Петро ДЕЙКУН

АПЕЛЮВАННЯ ДО ФІЗІОЛОГІЧНИХ І БЕЗПЕКОВИХ ПОТРЕБ ЧИТАЦЬКОЇ АВДИТОРІЇ
В АНГЛІЙСЬКО- ТА УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТАХ НОВИН 246

Ангеліна РУБАЙ

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВІТНЯ ФОРМА ІСНУВАННЯ
КУЛЬТУРИ 248

Владислав ЛИТВИНЮК

ВІРТУАЛЬНІ МУЗЕЇ ТА ОНЛАЙН-АРХІВИ ЯК ІНСТРУМЕНТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ 252

Юрій СУДНИЦІН

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У
ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ З ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ
..... 255

СТЕПАНЕЦЬ Надія

ПРАВОВА КОМУНІКАЦІЯ ТА ФОРМАЛЬНЕ СПІЛКУВАННЯ У СФЕРІ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ 257

Ангеліна СЛЕПКО

КУЛЬТУРНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПРОСТІР ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО
МИСЛЕННЯ 260

Гліб ЗЕЛІНСЬКИЙ

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВА КУЛЬТУРА: ТІКТОК, МЕМИ, ШТУЧНИЙ
ІНТЕЛЕКТ І ДІПФЕЙК 263

Анна ІВАНІВ

КУЛЬТУРОТВОРЧА РОЛЬ НАУКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: СОЦІАЛЬНО -
ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 265

Оксана СТОЛЯРЕНКО

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК НОВА ПАРАДІГМА
КУЛЬТУРНОЇ САМООРГАНІЗАЦІЇ 268

Софія ТРЕТЯК

ІНТЕЛЕКТ ЛЮДИНИ ТА AI: КОНТЕКСТ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ .. 271

Дарина ДУДИЧ

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У КУЛЬТУРІ: МІЖ ТВОРЧІСТЮ І МАНІПУЛЯЦІЄЮ 276

Христина СТОРОЩУК, Назарій АГАФОНОВ

ЦИФРОВА КУЛЬТУРА ЯК НОВИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА
ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕСТЕТИЧНІ СТАНДАРТИ СУСПІЛЬСТВА 279